

adviseurs in
ruimtelijke
ontwikkeling

vormvrije m.e.r.-beoordeling

Natuurontwikkeling Empese en Tondense Heide, tweede fase

Gemeente Brummen

Datum: 9 december 2021

Projectnummer: 170420.01

1. Inleiding

Aanleiding

De Empese en Tondense Heide is onderdeel van Natura 2000-gebied Landgoederen Brummen. Het voornemen bestaat om diverse maatregelen te nemen om de negatieve effecten van stikstofdepositie terug te dringen en de hydrologie in dit gebied te verbeteren. Daarnaast bestaat het doel om diverse zeldzame habitattypen qua oppervlakte uit te breiden. Op deze manier wordt toegewerkt naar het creëren van een robuuster, natuurlijk systeem dat de bijzondere natuurwaarden van dit gebied ruimte biedt om zich verder te ontwikkelen en uit te breiden.

Rondom het natuurgebied de Empese en Tondense Heide liggen verschillende percelen waarop het agrarische gebruik wordt of al is beëindigd. Een deel van deze percelen is inmiddels al heringericht tot natuurgebied, maar voor een aantal locaties rondom het natuurgebied geldt dat er een herstelplan is opgesteld voor het nog (beter) inrichten van de gronden. In het besluitgebied zijn herinrichtingsmaatregelen beoogd, die niet mogelijk zijn op grond van het ter plaatse geldende bestemmingsplan. Daarom wordt een planologische procedure doorlopen om de beoogde herinrichtingsmaatregelen uit te kunnen voeren. Hiertoe is de ruimtelijke onderbouwing 'Natuurontwikkeling Empese en Tondense Heide, tweede fase' opgesteld. Ten behoeve van deze onderbouwing is voorliggende vormvrije m.e.r.-beoordeling opgesteld.

Milieueffectrapportage

De milieueffectrapportage (m.e.r.) is een hulpmiddel om bij diverse procedures het milieubelang een volwaardige plaats in de besluitvorming te geven. Een m.e.r. is verplicht bij de voorbereiding van plannen en besluiten van de overheid over initiatieven en activiteiten van publieke en private partijen die belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu kunnen hebben. De m.e.r. is wettelijk verankerd in hoofdstuk 7 van de Wet milieubeheer en het Besluit m.e.r.

In de bijlage van het Besluit m.e.r. zijn twee onderdelen (C en D) opgenomen. In onderdeel C zijn activiteiten genoemd waarbij direct sprake is van een m.e.r.-plicht als bij besluiten de genoemde drempelwaarden worden overschreden. Voor de activiteiten die zijn genoemd in onderdeel D geldt dat als de drempelwaarden worden overschreden een m.e.r.-beoordeling dient plaats te vinden. Voor besluiten met een omvang onder de drempelwaarden moet een zogenaamde vormvrije m.e.r.-beoordeling worden gedaan.

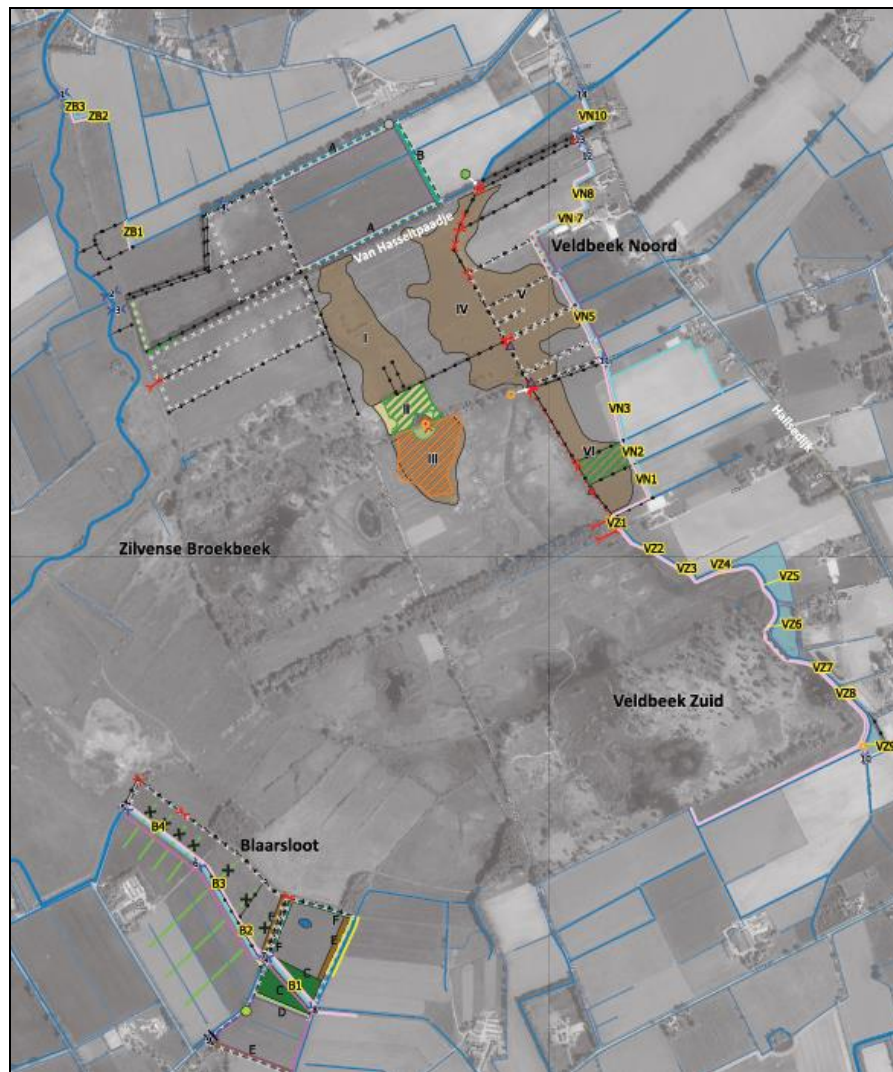
Het bevoegde gezag (het college van burgemeester en wethouders of de gemeenteraad) moet voorafgaande aan het besluit inzake het plan formeel de beslissing nemen of, vanwege de belangrijke nadelige gevolgen die de activiteit mogelijk voor het milieu kan hebben, een m.e.r. moet worden doorlopen. Het bevoegd gezag kan dit besluit nemen aan de hand van een 'aanmeldingsnotitie'. Het uiteindelijke besluit dient als bijlage bij de stukken van het ruimtelijke plan worden gevoegd.

Planbeschrijving

In en rondom het Natura 2000-gebied Landgoederen Brummen moesten de afgelopen jaren ecologische herstelmaatregelen worden uitgevoerd in het kader van het Programma aanpak stikstof (PAS). Het PAS is inmiddels niet meer vigerend, maar veel

van deze maatregelen zijn overgenomen in de PAS-gebiedsanalyse Landgoederen Brummen. Eén van de maatregelen is het herinrichten van gronden om zo de natuur in het gebied robuuster te maken. Daarnaast sluiten de ontwikkelingen goed aan bij het Natura 2000 beheerplan.

Voor drie deelgebieden rondom de Empense en Tondense heide zijn herinrichtingsmaatregelen beoogd. Navolgende maatregelenkaart geeft globaal de voorgenomen ingrepen weer.

Maatregelenkaart met daarop de drie deelgebieden weergegeven (Bron: Ecogroen).

- Deelgebied 1 (noord): voormalig landbouwgebied ten noorden van de Empese heide tussen de Zilvense Broekbeek en Veldbeek. In de eerste inrichtingsfase zijn hier de meeste sloten al gedempt, maar verdere inrichting heeft nog niet plaatsgevonden. Het voornemen bestaat nu om het hydrologische systeem hier verder te herstellen en de gronden te verschralen. Zo worden onder meer de aanwezige greppels gedempt, evenals de afvoersloot in het gebied.
- Deelgebied 2 (oost): voormalige landbouwgronden langs de Veldbeek in oostelijke richting, hogerop de flank van de hier aanwezige dekzandrug. In dit deelgebied worden veel aanpassen aan de Veldbeek gedaan. Doelen zijn om de

beek verder naar het oosten te verleggen en de drainagebasis te verhogen. Het zuidelijke deel van de Veldbeek gaat dienen als retentie bij piekafvoeren waarbij ook twee laagten verder worden vergroot. Het noordelijke kan gedempt worden, waarbij een kavelsloot op de oostelijke grens van het deelgebied de landbouwpercelen kan ontwateren.

- Deelgebied 3 (zuidwest): voormalige landbouwgrond aan de zuidwestzijde, in samenhang met verlegging van een hoofdwaterloop (Blaarsloot). Het hoofddoel van dit deelgebied is het creëren van een hydrologische buffer aan de zuidwest kant van de Empese en Tondense Heide. In combinatie hiermee kan in het deelgebied zelf ook natuurontwikkeling plaatsvinden.

2. Toetsing

De ruimtelijke onderbouwingen voorzien in een activiteit zoals opgenomen in de D-lijst in de bijlage van het besluit m.e.r.. In delen van het besluitgebied geldt nog niet de bestemming 'Natuur'. Daar waar de natuurbestemming wel geldt, is het uitvoeren van enkele van de beoogde werkzaamheden (zoals het afgraven van gronden) niet toegestaan op grond van het geldende bestemmingsplan. Het project kan om die reden gedefinieerd worden als een landinrichtingsproject als bedoeld in D 9. De ruimtelijke onderbouwing is daarbij het eventuele m.e.r.-plichtige besluit.

De omvang van de m.e.r.-plicht wordt bepaald door de bij deze activiteit behorende drempelwaarden. De drempelwaarde ziet op functiewijziging met een oppervlakte van 125 hectare of meer. De oppervlakte van het projectgebied bedraagt in totaal circa 60 hectare en blijft dus ver onder de drempelwaarden. Een vormvrije m.e.r.-beoordeling is noodzakelijk om te beoordelen of in dit geval een m.e.r.-beoordeling nodig is.

In deze vormvrije m.e.r.-beoordeling moet worden beoordeeld of de activiteit daadwerkelijk geen belangrijke nadelige milieugevolgen kan hebben. Hierbij moet in het bijzonder worden nagegaan of er sprake is van de omstandigheden als bedoeld in bijlage III van de Europese Richtlijn betreffende de milieueffectbeoordeling. Daarbij dient te worden ingegaan op de volgende onderdelen:

- de kenmerken van het project;
- de plaats waar de activiteit plaatsvindt;
- de kenmerken van het potentiële effect.

Beoordeling

Kenmerken van het project
<i>Algemeen</i>
De Empese en Tondense Heide is onderdeel van Natura 2000-gebied Landgoederen Brummen. Het voornemen bestaat om diverse maatregelen te nemen om de negatieve effecten van stikstofdepositie terug te dringen en de hydrologie in dit gebied te verbeteren. Daarnaast bestaat het doel om diverse zeldzame habitattypen qua oppervlakte uit te breiden. Op deze manier wordt toegewerkt naar het creëren van een robuuster, natuurlijk systeem dat de bijzondere natuurwaarden van dit gebied ruimte biedt om zich verder te ontwikkelen en uit te breiden. Het voornemen bestaat om verschillende maatregelen te realiseren, voornamelijk gericht op het verbeteren van de waterhuishouding in het gebied.
<i>Omvang van het project</i>
De totale oppervlakte van het gebied waarbinnen herinrichtingsmaatregelen worden uitgevoerd bedraagt daarmee circa 60 hectare. Voor de aanleg hiervan geldt dat het niet noodza-

kelijk is om bijzonder materieel te gebruiken.
<i>Beschrijving planologische procedures</i>
Voor het projectgebied is een maatregelenkaart gemaakt (zie de planbeschrijving in hoofdstuk 1). Het voornemen bestaat om met toepassing van artikel 2.1 eerste lid onder c, in samenhang met artikel 2.12 eerste lid onder a sub 3, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) een omgevingsvergunning te verlenen om de beoogde herinrichtingsmaatregelen te kunnen uitvoeren. Bij het verlenen van een omgevingsvergunning geldt als voorwaarde dat sprake moet zijn van een goede ruimtelijke ordening en dat de motivering van het besluit een goede ruimtelijke onderbouwing bevat. Als onderdeel van de goede ruimtelijke onderbouwing is voorliggende vormvrije m.e.r.-beoordeling opgesteld.
<i>Cumulatie met andere projecten</i>
Cumulatie met andere projecten is niet aan de orde.
<i>Gebruik van natuurlijke hulpbronnen</i>
De nieuwe functies binnen het project maken geen gebruik van natuurlijke hulpbronnen in de directe nabijheid van het projectgebied. In het geheel legt het project hiermee geen bijzonder beslag op natuurlijke hulpbronnen.
<i>Productie van afvalstoffen, verontreiniging en hinder en risico van ongevallen</i>
Afgezien van de tijdelijke aanlegfase is geen sprake van een betekenisvolle productie van afvalstoffen, verontreiniging en hinder. Ook brengt het project geen bijzondere risico's voor ongevallen met zich mee. De nieuwe functie heeft geen verkeersaantrekkende werking.
<i>Risico's voor de menselijke gezondheid</i>
Dit project brengt geen risico's met zich mee voor de menselijke gezondheid. Door de functiewijziging van agrarisch naar natuur zijn eerder positieve effecten te verwachten op de menselijke gezondheid. De herinrichtingsmaatregelen zullen immers in zekere mate een bijdrage leveren aan een schone lucht en bekend is dat 'groen' in algemene zin positieve gezondheidseffecten teweegbrengt.

Plaats van het project
<i>Het bestaande grondgebruik</i>
In algemene zin geldt dat voor het projectgebied dat de gronden momenteel zijn voorzien van een agrarische of natuurbestemming en ook als zodanig zijn ingericht en in gebruik zijn. Dat betekent dat bemesting, beweiding, maaien, bosbouw en dergelijke in meer of mindere mate aan de orde kan zijn. In de toekomstige situatie zullen deze agrarische activiteiten ter plaatse komen te vervallen.
<i>Het opnamevermogen van het natuurlijk milieu</i>
Het opnamevermogen van het natuurlijke milieu heeft te maken met de gevoeligheid van gebieden voor ontwikkelingen. In het kader van deze vormvrije m.e.r.-beoordeling is een korte analyse gedaan naar het voorkomen van en het mogelijke effect van de ontwikkeling op zogenaamde gevoelige gebieden, zoals gedefinieerd in bijlage III van de EU-Richtlijn, of gebieden die krachtens nationale en provinciale regels zijn aangewezen. Hieruit ontstaat het volgende beeld: • <i>Speciale beschermingszones, door de lidstaten aangewezen krachtens Richtlijn 79/409/EEG (Vogelrichtlijn) en Richtlijn 92/43/EEG (Habitatrichtlijn)</i> Het projectgebied ligt in de buurt van Natura 2000-gebieden die op grond van de Wet natuurbescherming beschermd zijn. Een deel van de gronden maakt onderdeel uit van Natura 2000-gebied 'Landgoederen Brummen'. Verder liggen de gebieden op circa 6 kilometer van 'Rijntakken' en op circa 2,5 kilometer van 'Veluwe'.

- *Landschappen van archeologisch of cultureel belang (Verdrag van Valletta, Erfgoedwet)*
Voor het grondgebied van de gemeente Brummen geldt het 'Paraplubestemmingsplan Archeologie'. Op basis van dit bestemmingsplan geldt ter plaatse van de projectgebieden voornamelijk een lage archeologische verwachting, maar er zijn ook gronden met een middelhoge of hoge archeologische verwachtingswaarde. Uit eerder verricht archeologisch onderzoek in een groot deel van het besluitgebied volgt dat de beoogde bodemingrepen niet zullen leiden tot het verstoren van eventuele archeologische waarden. Daar waar bodemingrepen dieper dan 30 centimeter zullen plaatsvinden, zal archeologische begeleiding plaatsvinden. Dit wordt verder uitgewerkt in een Programma van Eisen. Het onderzoek wordt momenteel geactualiseerd, maar de verwachting is niet dat het nieuwe onderzoek zal leiden tot andere onderzoeksresultaten.
- *Bestemmingplan 'Buitengebied 2008'*
Het projectgebied heeft de bestemming Natuur of Agrarisch met landschappelijke waarden. Daarnaast geldt een aantal gebiedsaanduidingen die als doel hebben de natuurwaarden en/of de hydrologische situatie te beschermen.
- *Natuurnetwerk Nederland (Provinciale verordening)*
Het projectgebied ligt binnen het Gelders Natuurnetwerk (GNN) dan wel de Groene Ontwikkelingszone (GO).
- *Beschermingszone natte landnatuur (Provinciale verordening)*
Het projectgebied is (deels) aangewezen als beschermingszone natte landnatuur.
- *Gebied geschikt voor beschermde soorten (Wet natuurbescherming)*
In en nabij het projectgebied kunnen beschermde soorten voorkomen.

Kenmerken van het potentiële effect

Algemeen

Het project betreft een natuurontwikkeling waarbij agrarische en natuurgronden worden heringericht ten behoeve van het versterken van de natuurwaarden ter plaatse. De omgeving van het projectgebied kent een beperkt aantal kwetsbaarheden. Gezien voorgaande zijn de milieugevolgen voor de volgende aspecten nader beoordeeld:

- *cultuurhistorie en landschap*: er kan sprake zijn van een negatief effect op cultuurhistorische of landschappelijke waarden.
- *natuur*: het project kan voor wat betreft soortenbescherming leiden tot negatieve milieueffecten op beschermde flora en fauna. Ook kan er sprake zijn van negatieve milieueffecten op diverse soorten gebieden (zie plaats van het project).

Voor de overige milieuaspecten geldt dat op voorhand geen negatieve effecten hoeven te worden verwacht. Hierover kan heel kort het volgende worden gesteld:

- *archeologie*: Uit eerder verricht archeologisch onderzoek volgt dat de meeste van de beoogde bodemingrepen niet zullen leiden tot het verstoren van eventuele archeologische waarden. Daar waar bodemingrepen dieper dan 30 centimeter zullen plaatsvinden, zal archeologische begeleiding plaatsvinden. Dit wordt verder uitgewerkt in een Programma van Eisen. Het onderzoek wordt geactualiseerd, maar de verwachting is niet dat het nieuwe onderzoek zal leiden tot andere resultaten.
- *water*: met het project worden enkele watergangen gedempt. Echter wordt de slenkstructuur afgegraven voor een betere waterberging. Daarnaast is geen sprake van een toename van het verhard oppervlak. Een negatieve invloed op de waterhuishouding van het gebied is daarom op voorhand niet te verwachten. Sterker nog met dit project worden diverse hydrologische maatregelen getroffen die de natuurwaarden daarbij versterken. Uit de ruimtelijke onderbouwing volgt dat daarbij geen significant negatieve effecten voor

omliggende percelen te verwachten zijn.

- *externe veiligheid*: onderhavig project brengt geen activiteiten met zich mee die leiden tot externe veiligheidsrisico's op de omgeving.
- *bodem*: onderhavig project bevat geen onderdelen die mogelijk bedreigend zijn voor de bodem.
- *luchtkwaliteit*: bij onderhavig project is er geen sprake van een toename van het verkeer. Er is daarom sprake van een project dat 'Niet in betekende mate' bijdraagt aan (een verslechtering van) de luchtkwaliteit, conform de ministeriele regeling NIBM. Er hoeven daarom geen negatieve effecten te worden verwacht.
- *geluid*: bij onderhavig project is geen sprake van een toename van het verkeer. Er hoeft daarom geen toename van geluidshinder als gevolg van verkeer te worden verwacht.
- *verkeer*: bij onderhavig project is geen sprake van een toename van het verkeer. Er hoeven daarom geen negatieve effecten op de doorstroming of de verkeersveiligheid te worden verwacht.

Cultuurhistorie en landschap

Cultuurhistorie

Enkele percelen hebben in het geldende bestemmingsplan 'Buitengebied 2008' de bestemming 'Agrarisch met landschapswaarden'. Dit betekent dat een functiewijziging van agrarisch naar natuur, waar onderhavige ruimtelijke onderbouwing deels in voorziet, een bijdrage dienen te leveren aan de kernkwaliteiten van het landschap. Derhalve is een maatregelenkaart opgesteld, waarin rekening is gehouden met de kernkwaliteiten van het landschap. De werkzaamheden die op de verschillende locaties in het projectgebied worden uitgevoerd dragen bij aan het versterken van de landschappelijke en natuurwaarden op deze locaties. Negatieve milieueffecten voor cultuurhistorie kunnen daarmee worden uitgesloten.

Natuur

Gebiedsbescherming - Natura 2000-gebied

Met het project worden natuur- en landschapsontwikkelingen bereikt in en direct rondom Natura 2000-gebied. Uit verricht ecologisch onderzoek volgt dat er geen negatieve effecten te verwachten zijn op de Natura 2000-gebieden. Daarbij komt dat de ontwikkelingen in lijn zijn met het beheerplan voor het Natura 2000-gebied 'Landgoederen Brummen'.

Gebiedsbescherming – GNN/GO

De ontwikkeling ligt binnen het GNN en de GO. Zij behoren tot deelgebied 132 zoals opgenomen in bijlage 5 'Kernkwaliteiten Gelders natuurnetwerk en Groene ontwikkelingszone'.

Voor dit gebied zijn de navolgende ontwikkelingsdoelen opgesteld ten aanzien van de GO:

- ontwikkeling biotopen voor kamsalamander en drijvende waterweegbree;
- ontwikkeling ecologische verbinding Eerbeek - IJssel en Soerense Poort: singels, graslanden, poelen, plasdrasbermen en moeraszones, in het bijzonder langs de beken;
- vermindering barrièrewerking N786, N348, spoorlijn en Apeldoornsch Kanaal;
- ontwikkeling bronnen en beken;
- ontwikkeling bosranden en overgangen naar cultuurgronden;
- ontwikkeling biotopen voor reptielen en amfibieën;
- ontwikkeling cultuurhistorische patronen en beheersvormen;
- ontwikkeling van het kleinschalig landschap op de landgoederen; houtsingels, beken, schrale graslanden, akkers en poelen.

De ontwikkeling draagt bij aan de aanwezigheid van biotopen voor kamsalamander, reptielen en amfibieën en het cultuurhistorisch landschap. Door bovenstaande zullen de maatregelen

een positief effect hebben op de wezenlijke waarden en kenmerken van GNN en GO. Negatieve milieueffecten zijn hiermee uitgesloten.

Gebiedsbescherming - Natte landnatuur

Grote gedeelten van de natuurontwikkeling is in de Omgevingsverordening aangemerkt als natte landnatuur waarvoor geldt dat er geen functies zijn toegestaan die significant nadelige effecten hebben op de natte landnatuur. De ontwikkeling maakt uitsluitend versterkingsmaatregelen mogelijk met veel aandacht voor de waterhuishouding door het vasthouden/langzaam afvoeren van water met als effect vernatting van het gebied. Er is daarom sprake van een positief effect op de natte landnatuur.

Soortenbescherming

Tot slot wordt in het ecologisch onderzoek geconcludeerd dat de ontwikkelingen geen overtreding van de Wet natuurbescherming tot gevolg hebben en juist voor een hogere natuurwaarde/ biodiversiteit zullen zorgen. Wel is voor de maatregelen het opstellen van een ecologisch werkprotocol nodig waarin is beschreven op welke wijze negatieve effecten op beschermde natuurwaarden tot een minimum beperkt kunnen worden. Op basis van het voorgaande is er geen sprake van een negatief milieueffect met betrekking tot soortenbescherming.

3. Conclusie

In deze aanmeldingsnotitie is een vormvrije m.e.r.-beoordeling uitgevoerd. Hieruit volgt dat er geen sprake is van bijzondere omstandigheden ten aanzien van de kenmerken en locatie van het project die leiden tot belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu ter plaatse. Voor de beoordeelde milieuaspecten geldt dat er geen effect optreedt. De conclusie is dan ook dat belangrijke nadelige milieugevolgen zijn uitgesloten. Het volgen van een m.e.r.-(beoordelings-) procedure is daarom niet nodig. Ook aangezien het feit dat geen passende beoordeling op grond van de Wet natuurbescherming nodig is, is een m.e.r. niet aan de orde.